

Spis treści

Wstęp	11
-------------	----

ROZDZIAŁ 1

Bajka, baśń, klechda w literaturze europejskiej i chińskiej ..	33
1.1. Europa i Polska	33
1.1.1. Historia bajki europejskiej	33
1.1.2. Terminologia i rodzaje bajek europejskich	42
1.2. Chiny	49
1.2.1. Historia bajki chińskiej	49
1.2.2. Terminologia i rodzaje bajek chińskich	60

ROZDZIAŁ 2

Bajkowy czas	67
2.1. Terminologia	67
2.2. Zawiązanie akcji	74

2.3. Bieg czasu w bajce	75
2.4. Szybkie dorastanie bohatera	79
2.5. Magiczne strefy czasowe	81
2.6. Czas symboliczny	83
2.6.1. Trzy	85
2.6.2. Siedem	87
2.6.3. Dziewięć	88
2.6.4. Dwanaście	91
2.6.5. Sto i więcej	92
2.7. Czas magicznych zjawisk	93
2.8. Jedność czasu i przestrzeni	95
2.9. Zakończenie bajki	97
2.10. Wnioski	97

ROZDZIAŁ 3

Bajkowe przestrzenie	99
3.1. Terminologia	99
3.1.1. Definicje	99
3.1.2. Źródłosłów	103
3.1.3. Miejsce w bajce	104
3.2. Magiczne miejsca	106
3.2.1. Góry: góra Kunlun i Szklana Góra	107
3.2.2. Las	115
3.2.2.1. Dom czarownicy	119
3.2.2.2. Dom zbójców	120
3.2.3. Dom lisic	122
3.2.4. Nawiedzone budynki	124
3.2.5. Podwodne pałace smoków	126
3.2.6. Piekło	132
3.2.7. Studnia, jaskinia i podziemia	137
3.2.8. Niezwykłe kraje zamorskie	139

3.2.9. Miejsca zamieszkiwane przez bohaterów we śnie	141
3.3. Wnioski	144

ROZDZIAŁ 4

Wędrowki w bajkowych przestrzeniach	147
4.1. Terminologia	147
4.1.1. Droga	147
4.1.2. Podróż, wędrówka, przestrzeń	151
4.1.3. Pojęcie „drogi” według słowników języków obcych	157
4.2. Bohater rozpoczyna podróż	160
4.3. Sposoby podróżowania bohatera	171
4.3.1. Zmienia się w zwierzę	172
4.3.2. Odlatuje na ptaku, koniu, dywanie...	174
4.3.3. Zakłada siedmiomilowe buty	178
4.3.4. Przenosi go duch, diabeł	179
4.3.5. Płynie statkiem lub przeprawia się na latającej łodzi	182
4.3.6. Przeprawia się łodzią z pomocą przewoźnika	184
4.3.7. Schodzi w przepaść albo wchodzi w górę (za pomocą różnych narzędzi)	185
4.3.8. Znajduje się na drzewie, które wyrasta do nieba / wdrapuje się po drzewie, które sięga nieba	196
4.3.9. Prowadzi go przewodnik	197
4.4. Podróże we śnie	200
4.5. Wnioski	202

ROZDZIAŁ 5

Magiczni pomocnicy i magiczne przedmioty w bajkach	204
5.1. Wprowadzenie	204
5.2. Pomocnik	205
5.2.1. Pomocnicy zoomorficzni — wdzięczne zwierzęta	209
5.2.2. Pomocnicy antropomorficzni	215

5.2.2.1. Ludzie	215
5.2.2.1.1. Nieśmiertelni, święci, starcy, czarodzieje, czarownice	215
5.2.2.1.2. Mnisi	225
5.2.2.1.3. Wróżki	226
5.2.2.2. Postacie mityczne	227
5.2.2.3. Lisy i lisice (<i>húlf</i> 狐狸)	229
5.2.2.4. Niezwykli mistrzowie i personifikacje umiejętności	237
5.2.2.5. Krasnoludki, karty	239
5.2.3. Niewidzialne duchy	242
5.2.3.1. Bogowie i bóstwa, duchy/władcy żywiołów, upersonifikowane żywioły	242
5.2.3.2. Diabły	245
5.2.3.3. Duchy zmarłych	248
5.3. Magiczny przedmiot	250
5.3.1. Zwierzęta	252
5.3.2. Przedmioty, z których wyłaniają się magiczni pomocnicy	253
5.3.3. Przedmioty o magicznych właściwościach	256
5.3.3.1. Cudowne lekarstwo	256
5.3.3.2. Przedmioty pomnażające bogactwo	258
5.3.3.3. Przedmioty, które na żądanie same wykonują jakieś zadanie	259
5.3.3.4. Magiczne instrumenty muzyczne	261
5.3.3.5. Przedmioty informujące o zdrowiu lub życiu	261
5.3.3.6. Przedmioty przenoszące w inne miejsce	263
5.3.3.7. Przedmioty zapewniające wieczne życie i/lub zdrowie	264
5.3.3.8. Tykwa	271
5.3.3.9. Żuraw	274
5.3.3.10. Kamień	275
5.3.4. Walory darowane bezpośrednio	276
5.3.4.1. Zdolność przemiany w zwierzę	276
5.3.4.2. Magiczne słowa	277
5.4. Wnioski	278

ROZDZIAŁ 6

Cudowne bajkowe metamorfozy	282
6.1. Źródła metamorfozy	282
6.2. Sprawy przemiany	285
6.3. Funkcja przemiany	291
6.3.1. Ucieczka, przemieszczenie	291
6.3.1.1. Przemiany seryjne	295
6.3.2. Pomoc	297
6.3.2.1. Pomoc bogów	302
6.3.3. Awans – nagroda	305
6.3.3.1. Zamiana w innego człowieka	306
6.3.3.2. Zmiana w istotę wyższą	309
6.3.4. Reinkarnacja	315
6.3.5. Kara	317
6.4. Wymuszona przemiana w człowieka	318
6.5. Wnioski	319

ROZDZIAŁ 7

Bajkowy motyw snu	321
7.1. Pojęcie snu	321
7.2. Zapadanie w sen	330
7.3. Sen jako podróż, przemieszczenie	336
7.4. Hypnos i Tanatos	341
7.4.1. Piękności w grobie	348
7.5. Postacie pojawiające się w snach lub poprzez sen	349
7.5.1. Bajki chińskie	349
7.5.1.1. Lisy i lisice	349
7.5.1.2. Zmarli	350
7.5.1.2.1. Proszący o pomoc	350
7.5.1.2.2. Udzielający pomocy	352
7.5.1.3. Bóstwa, mędrcy i przodkowie	353

7.5.1.3.1. Udzielający pomocy	353
7.5.1.3.2. Dający wskazówki	354
7.5.1.3.3. Przepowiadający lub prowokujący zdarzenia	355
7.5.1.3.4. Bogini szukająca swojej córki	356
7.5.1.4. Smoki	357
7.5.1.5. Śniący we własnej osobie	358
7.5.1.5.1. Przepowiadający przyszłość	358
7.5.1.5.2. Sen ku przestrodze	359
7.5.1.5.3. Postacie zamieszkujące miejsca będące celem sennej wę- drówki	360
7.5.2. Bajki europejskie	361
7.5.2.1. Wróżki	361
7.5.2.1.1. Przepowiadająca przyszłość	361
7.5.2.1.2. Udzielająca pomocy	362
7.5.2.2. Umierająca bestia	363
7.6. Sen-odpoczynek i sen-przetrwanie	364
7.7. Sen-kreacja	365
7.8. Sny, których lepiej, żeby nie było	367
7.9. Wiarygodność snów	368
7.10. Czas trwania snu	370
7.11. Wnioski	373
Zakończenie	376
 Bibliografia	 380
Źródła internetowe	389
Bibliografia cytowanych bajek	391
Antologie bajek, baśni, legend, mitów, opowiadań chińskich w języku polskim	401
Indeks osób i postaci z bajek	403
Summary	413